

Особливості психологічної підтримки технологізації дискурсивних практик самопроекування юнаків

Якщо технологізацію дискурсивних практик розуміти як їх відтворюваність у текстах, то в юнацькому віці технологізація дискурсивних практик саморозвитку тісно пов'язана з наративізацією різноманітних соціокультурних дискурсів. Аналіз наративів юнаків підтверджує, що у більшій частині осіб опис способів формування певних рис себе бажаного повторюється за фабульно-сюжетними моделями. Але це стосується не усіх сфер їхньої життєдіяльності.

Найменше утруднень виникає при породженні наративів, у яких описується успіх у навчальній чи професійній сферах. Вибравши колись певний зразок для втілення, юнаки прагнуть у рамках певного сценарію його досягнути. Варто зауважити, що саме стосовно цих сфер життя від осіб, починаючи з молодших років, «вимагається» наративізація певних соціокультурних дискурсів різними соціальними інститутами та близьким й іншим оточенням. Втім у цих сферах домінують адаптивні практики саморозвитку, незалежно від того яким у цілому за модальністю є наратив: нейтральним, позитивним чи негативним. Лише в амбівалентних наративах можуть спостерігатись практики саморозвитку іншого виду. Навіть при певному знехтуванні навчанням чи професійними успіхами, юнаки досить чітко вбачають ті особистісні риси, які б вони хотіли сформувані у собі. У футуристичних наративах часто відслідковується план чи послідовність певних дій, що спрямовані на досягнення себе бажаного у цих сферах. Такі адаптивні практики наративізації детермінуються зовнішнім потребами людини, зумовленими середовищем її життєдіяльності, пов'язані з самопізнанням і самоудосконаленням та спрямовані на відтворення життєвих сюжетів, які транслуються у надбаннях соціокультурного досвіду, в індивідуальній життєвій історії. Особистість, яка «знаходиться у полоні» адаптивних дискурсивних практик не прагне підніматися вище виміру особистого розвитку «плагіатора». Лише зіткнення з певними життєвими протиріччями можуть стати рушійною силою для особистого самопроекування в навчально-професійній сфері. Так, у межах одного авторського експерименту, студентам, які навчаються за спеціальністю «журналістика та зв'язки з громадськістю», було дано завдання скласти характеристику власної особистості для резюме, яке можна було б подавати роботодавцю. Всі досліджувані без виключення у власній характеристиці вказали «комунікабельність» та інші риси, які відповідають такому напрямку роботи. У цілому, характеристики студентів були дуже подібними. На запитання: «Як роботодавцю вибрати родзинку з цілого ящика подібних резюме?», відбулось переосмислення студентами змісту подачі інформації про себе, у результаті чого виникли інші тексти, які насичені більш різноманітними якостями. Такі різнопланові якості були вичленені ними із досвіду, набутого в інших сферах свого життєздійснення і за допомогою інших дискурсивних практик.

Дещо менше піддане технологізації самопроекування розвитку особистісних рис, важливих для самоздійснення у власних захопленнях, заняттях, хобі та риси, які проявляються у сфері дружби. Тут реалізуються практики самозмін, які ґрунтуються на визнанні нескінченності власного внутрішнього світу, включають самовдосконалення і самоконтроль та спрямовані на обрання із арсеналу сюжетів саморозвитку, які зберігаються у соціокультурному досвіді і є відображенням високої культури у побуті, певного сюжету, який насичується індивідуальними смислами особистісного розвитку. Наративи, які висвітлюють подібні сфери життя юнаків мають більше модальне різноманіття, серед якого частіше зустрічаються амбівалентні наративи.

Сфера суто особистісного розвитку (за умови, якщо особистість не зациклюється на постійному самовдосконаленні спряженому із «самокопанням») є найбільш відкритою для оволодіння практиками інтерпретативного збагачення. Тексти, породжені за допомогою таких практик, насичені взаємопроникними смислами соціокультурного та індивідуального досвідів і мають спрямованість на можливе. Проте, ця сфера в юнацькому віці не займає домінуючих позицій. Юнаки, описуючи власну особистість, спрямовують тематику наративу в якусь певну сферу життєздійснення, осягнення якої забезпечує виконання завдань на соціалізацію. Наративи в юнацькому віці ще не інтегруються в єдине ціле, що призводить до різноплановості самопроекування особистості залежно від різних сфер життя. Тому, практики інтерпретативного збагачення діагностуються в поодиноких текстах осіб, які завершають цей віковий період. У зрілому віці, коли всі завдання соціалізації вирішені чи втрачають свою домінантність, різноманітні сфери особистого життєздійснення стають як би допоміжними у власній індивідуалізації, для особистості відкривається можливість набувати рис «автора» у власному проєктуванні.

Отже, розвиток здатності до дискурсивного самопроекування у більш ранні вікові періоди стосовно певних сфер життєтворення сприяє технологізації цього процесу. Втім, з іншого боку, «затехнологізований» на рівні «плагіаторства» проєкт особистості складніше піддається осмисленню і змінам. Лише проникнення іншої, більш головної теми саморозвитку з менш заангажованих сфер творення себе майбутнього, сприяє освоєнню дискурсивних технологій, що виводять особистість, яка самопроекується, на більш високий рівень розвитку.

Отже, дистанційна психологічна підтримка саморозвитку особистості юнаків ефективна за умови створення такого дистанційного розвивального середовища, яке в першу чергу базується на принципах проблемності і континуальності, невизначенності, динамічності, безоцінковості та інтегративно-збагачувальному його характері.